

Машіка Г.В., Грома Ю.Д.
Мукачівський державний університет
м. Мукачево
mashika.g.v@i.ua
[*maximarefievj@gmail.com*](mailto:maximarefievj@gmail.com)

ОСНОВНІ ГЕОЕКОЛОГІЧНІ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Геоecологія – порівняно молодий, досі не досконало сформований, але критично необхідний науці, напрямок на межі екології та географії, який, на думку науковців, вивчає природне середовище (літосферу, гідросферу, геокосмос/атмосферу, іоносферу, магнітосферу, біосферу і ландшафтну оболонку) з урахуванням природних і антропогенних процесів, що протікають в ньому. Геоecологія висвітлює також проблеми взаємодії людини із середовищем її проживання і фактори, що впливають на народонаселення світу[2].

Закарпаття – це край високих гір, бурхливих річок, садів і виноградників, край живописних сіл і міст, наповнених пам'ятками архітектури і мистецтва. Краса природи, лісисті гори, смарагдові полонини, м'який клімат, цілющі мінеральні джерела роблять цю місцевість одною з найцікавіших та найпривабливіших туристичних і курортно-рекреаційних зон України. Саме тому основним завданням на сьогодні є збереження всіх тих принад і ресурсів, що роблять Закарпаття таким перспективним туристичним регіоном.

Як напрям географії, що вивчає взаємодію природного середовища с антропогенним фактором, геоecологія допоможе скласти стратегію збереження місцевого ресурсного наповнення, колориту і розвитку туризму у Закарпатській області.

Серед геоecологічних концепцій, що послугували б меті даного дослідження, слід виділити концепцію моніторингу навколишнього

середовища, концепцію екологічної експертизи, концепцію сталого розвитку, яка сама по собі включає багато компонентів.

Починаючи з концепції моніторингу навколишнього середовища, необхідно зазначити, що моніторинг довкілля – це комплексна науково-інформаційна система регламентованих періодичних безперервних, довгострокових спостережень, оцінки і прогнозу змін стану природного середовища з метою виявлення негативних змін і вироблення рекомендацій з їх усунення або ослаблення.

Основними завданнями системи моніторингу є: проведення систематичних спостережень, збирання та збереження даних про стан навколишнього природного середовища; створення та ведення банків даних і забезпечення інформаційного обміну; аналіз інформації, оцінка стану навколишнього природного середовища і впливу на нього факторів забруднення, прогнозування змін та інформаційно-аналітична підтримка прийняття рішень з питань охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та екологічної безпеки; удосконалення нормативного, методичного та технічного забезпечення збирання, збереження, оброблення та аналізу даних; забезпечення достовірності інформації, що надається органам державної влади та органам місцевого самоврядування, громадським і міжнародним організаціям [4].

Передбачається функціонування системи моніторингу на загальнодержавному, регіональному та локальному рівні (відповідно у межах країни, адміністративних одиниць та їх окремих територій).

В програмі моніторингу довкілля Закарпатської області на 2014 – 2018 роки зокрема актуалізовано перелік суб'єктів обласної системи моніторингу довкілля, їх завдання та механізми взаємодії між ними, проведено інвентаризацію постів (пунктів, станцій) спостережень за об'єктами довкілля та оптимізацію їх кількості, місць розташування і технічного переоснащення таких постів, передбачено заходи щодо удосконалення проведення спостережень за станом довкілля шляхом упровадження новітніх

геоінформаційних технологій, методик і обладнання відповідно до стандартів Європейського Союзу.

Метою концепції екологічної експертизи є запобігання негативному впливу антропогенної діяльності на стан навколишнього природного середовища та здоров'я людей, а також оцінка ступеня екологічної безпеки господарської діяльності та екологічної ситуації на окремих територіях і об'єктах.[3]

Основними завданнями екологічної експертизи є:

- визначення ступеня екологічного ризику і безпеки запланованої чи здійснюваної діяльності;
- організація комплексної, науково - обґрунтованої оцінки об'єктів екологічної експертизи;
- встановлення відповідності об'єктів експертизи вимогам екологічного законодавства, санітарних норм, будівельних норм і правил;
- оцінка впливу діяльності об'єктів екологічної експертизи на стан навколишнього природного середовища, здоров'я людей і якість природних ресурсів;
- оцінка ефективності, повноти, обґрунтованості та достатності заходів щодо охорони навколишнього природного середовища і здоров'я людей;
- підготовка об'єктивних, всебічно обґрунтованих висновків екологічної експертизи.[Білявський Г.О., Фурдуй Р.С., Костіков І.Ю. Основи екології: навчальне видання. Київ «Либідь». 2005. С. 273-274.1]

За результатами екологічної експертизи Закарпатської області у 2016 році зазначено, що стан довкілля на території області має тенденцію до покращення, незважаючи на ряд негативних факторів. Департаментом екології та природних ресурсів Закарпатської обласної державної адміністрації було здійснено комплекс заходів направлених на удосконалення регіональної системи управління в галузі охорони довкілля, посилення державного контролю за дотриманням природоохоронного законодавства суб'єктами господарювання, покращення екологічної ситуації в регіоні. Успішно вирішувались питання

нормування гранично допустимого впливу на довкілля, продовжувались роботи в рамках регіональної системи екологічного моніторингу, удосконаленню економічного регулювання природокористування, більш тісною та ефективною була співпраця з іншими контролюючими службами, правоохоронними органами та громадськістю.[5]

Проведені заходи дають змогу робити висновки щодо подальшого розвитку туристичної галузі Закарпатської області. Ця територія має великі перспективи на шляху вдосконалення форм і методів надання туристичних послуг. Пріоритет слід надавати таким напрямкам як зелений туризм, м'який туризм, природно-орієнтований туризм, сільський, які також є складовими сталого розвитку туризму.

Список використаної літератури

1. Білявський Г.О., Фурдуй Р.С., Костіков І.Ю. Основи екології: навчальне видання. Київ «Либідь». 2005. С. 273-274.
2. Братков В.В., Овдиенко Н.И. Геоecологія: навч. посібник., Москва, 2015. 3 с.
3. Годзевич Б.Л. Концепция и перспективы развития географической экологии. Вісник Ставропольського державного університету. 2001. С. 118.
4. Концепція державної програми проведення моніторингу навколишнього природного середовища: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2004 р. № 992-р. С. 1/3.
5. Про стан навколишнього природного середовища Закарпатської області за 2016 рік: доповідь Закарпатської обласної державної адміністрації, Департамент екології та природних ресурсів від 2017 р. Ужгород. С. 157.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>